

HUDBA

- Chór (zpívá):
 Prologus: Dicam, quid rei sit, dicam, quid rei sit...
 (promlouvá velmi komorně jakoby z křesla spolu s posluchači)
- Chór (zpívá):
 Prologus: Povím Jasnostem Vaším, jak se věc má.
 Dicam, quid rei sit...
 Když jsem v tom věku byl, v kterém se lidskému rozumu rozdíl mezi dobrým a zlým ukazovati počíná, zdála se mi toho nemalá býti potřeba, abych se dobře rozmyslil, ke kterému bych se houfu lidí připojil a v jakých věcech život trávit měl. I jal jsem se mezi jinými přemýšlet o marnosti lidské...
 De vanitate mundi...
- Chór (zpívá):
 Prologus: Příležitost k tomu se mi odleckud naskytla, neboť látka jest to přebohatá a nadmíru příhodná k ostření vtípu i broušení jazyka, takže by ty věci novými nálezy mohly se rozmnožovati do nekonečna.
 In infinitum, in infinitum...
- Chór (zpívá):
 Prologus: Uznávám arcit, že cokoliv zde jest, počato jest a nikoliv ještě dokonáno...
 Nondum absolutum, nondum absolutum...
- Chór (zpívá):
 Prologus: Ale ať je tomu jakkoli, přece jsem si umínil z rozptýlených papírů vše shledati, až se mi pod rukama zrodilo toto Theatrum didacticum aneb Světlé vymalování, které Jasnostem Vaším podávám, doufaje, že spolu dorazíme alespoň pod okna cíle, jenž pojmenován byl lusthauzem srdce. Tato naděje rač nás řídit, povznášeti a posilňovati a v této naději jsem Jasnostem Vaším oddaný služebník.
 Illustratis vobis devotus cliens.
- Chór (zpívá):
 Prologus: Obraz první - o příčinách v svět putování!
 Poutník: Jsem šťasten... (pauza) Jsem šťasten?... (naléhavěji)
 Jsem šťasten?... S rozumem svým pilně jsem se radil a na tom se ustanovovala mysl má: abych takový život a způsob zvolil, v němž by co nejméně starostí a kvaltování, co nejvíce pak pokoje, pohodlí a dobré mysli bylo. Kdo jsem? Odkud přicházím? Kde jsem? Kam jdu? Přiznám se, jednoho, druhého, třetího povolání chytati jsem se počal, ale každé jsem hned zase pustil. Při tom jsem se bál, aby mi má nestálost hanbu nepřinesla. Proč tu jsem? Dostí sám v sobě jsem se natrápil a navrtěl a na toto jsem pak přišel: abych nejprve všechny věci, kolik jich na světě jest, prohlédl a teprve jedno s druhým rozumně srovnávaje, jistý stav sobě vyvolil. Jak začít? Co mám? Co umím...? Co chci? (ticho)
- Všezvěd:
 (z jedné strany) Štěstí?
 Zvuk
- Poutník:
 (uprostřed) Ano.
- Všezvěd:
 (stále ze strany) Spokojenost, pohodu, smích?
- Poutník:
 Ano, ano.

Mámení: Moudrost dokonce?
Poutník: Třikrát ano!
Všezvěd: (přichází do středu) Kde pak vůdce jakého máš?
Poutník: Žádného nemám. Bohu a svým očím důvěřuji, že mě nezavedou.
Všezvěd: Nuže, chceš-li dojít k pravému ráji spokojenosti, do zahrad štěstí, k hájemství smíchu, zkrátka ke skutečnému lusthauzu srdce, musíš napřed projít labyrintem tak spleťtým, že krétský byl by proti němu hračkou.
Poutník: Ale nezabloudím tam?
Všezvěd: Bez průvodce ano. Motal by ses jen kolem dokola a nikdy ven netrefil. (odchází)
Poutník: Počkej.
Všezvěd: Ano, naštěstí jsem tu já, abych takové, kteří žádají něco zhlédnout a zkusit prováděl a vše jim ukazoval a z nesnází je dostával.
Poutník: A kdo jsi ty?
Všezvěd (nesrozumitelně): Mé jméno je Všezvěd, příjím Všudybud.
Poutník: Nerozumím.
Všezvěd (přizná barvu): Mé jméno je Všezvěd, příjmení Všudybud.
HUDBA
Procházím světem, do všech koutů nahlédám, na každého člověka řečí a činy se vyptávám, co zjevného jest, vše spatřuji, co tajného, vše slídím a stíhám, sumou: beze mne nic se dítí nemá; ke všemu dohlédati jest má povinnost. Půjdeš-li za mnou, uvedu tě do mnohých míst, kam by ses nikdy nedostal.
Poutník: Pojďme! (odcházejí)
Mámení (se objeví na opačné straně): Všudybude, (ZVUK)
kam s tímto pospícháš?
Všudybud: Do světa ho dovedu. Prohlédnouti jej žádostno jest.
Mámení: Beze mne?
Všudybud: Třeba bez tebe.
Poutník: Kdo jste vy?
Mámení: Jsem tlumočnice královny světa Moudrosti. Mám poručeno, abych vysvětlovala, jak se čemu v světě rozuměti má. Všecko, co k pravé světské moudrosti přináleží, všem v mysl vkládám a je k veselosti a dobromyslnosti přivádím, jinak by lidé v divných tesknostech žili a smutně svůj čas na světě trávili. Já všechno, co jak jest, vyložím.
Poutník: Šťastně mi tě bůh za průvodkyni dal. A jak ti říkají?
Mámení: Mé jméno jest Mámení.
HUDBA (ZVUK)
Všezvěd: Pojďme tedy. Chceš-li k lusthauzu srdce dojíti...
Poutník: Nevím, mám-li... ??
Všezvěd: Nechce se ti, vrtohlavče? Teď už povolně půjdeš.
X Poutník: Co jsi to za obojek mi na krk hodil?
Všezvěd: Toť uzda ušitá z řemení Všetecnosti a udidla její jsou ze železa Urputnosti...
Poutník: K prohledání světa nepůjdu tedy dobrovolně, ale těkavostí a neukojitelností své mysli násilně budu tažen?
Mámení: A já tobě tyto okuláry daruji! Skrže tyto brýle se na svět dívati budeš. Jsou ze skla Domnění vykrouženy a jejich rámcové jsou ufasované z rohoviny, jež sluje Zvyk.

HUDBA
 Poutník: (s údivem) Ó! Věc daleká je blízká a blízká daleká; malá veliká a veliká malá; ošklivá krásná a krásná ošklivá; černá bílá a bílá černá... Jsou to opravdové brýle Mámení! Naštěstí mu je jaksi křivě strčila na nos, takže plně nedoléhají. Ústa jste mi sevřeli a oči zastřeli, věřím však, že mi rozum a mysl nesvážete. Půjdu a podívám se na ten svět, na nějž paní Marnost...

Všeživ: (ho opraví) Paní Moudrost.
 Poutník: ...paní Moudrost chce, aby se hledělo, avšak vlastníma očima aby se nehledělo.
 Všeživ: Pojďme!
 Mámení: Labyrin světa se ti otvírá (vstupují do labyrintu, kde se z dále ozývá PÍSEŇ)
 Chór: (zpívá)
 Vyzbrojen jsa uzdou všetečnosti
 a na očích máje brýle mámení,
 nikdy, nikdy nebudeš mít dosti
 poznatků a hlubin. Hlubin vědění.
 Vyzbrojen jsa stálou zvědavostí
 budeš hledat, bádát, plakat a se smát,
 poznáš mnohem více nežli dosti
 vrtkavostí, hříchů, rozkoší a zrad.
 Vyzbrojen jsa tím i oním zkrátka
 poznáš prostě ono a poznáš i to.
 Otvírají se ti spásná vrátka:
 to, co je ti dáno, necht' je prožito!

Prologus: Obraz druhý - osud rozděljuje povolání!
 ZVUK
 První: (čte) Panuj!
 Druhý: Služ!
 HUDBA
 Třetí: Rozkazuj!
 Čtvrtý: Poslouchej!
 Pátý: Piš!
 Šestý: Pracuj!
 Sedmý: Uč se!
 Osmý: Kopej!
 Devátý: Suď!
 Desátý: Bojuj!
 Poutník: (zmateně) Nerozumím ničemu.
 Všeživ: Tady se rozdělují povolání a práce, k čemu se kdo ve světě má upotřebit. Ten stařec se jmenuje Osud, od něho každý, kdo vchází do světa, musí si vzít instrukci.
 Mámení: Vezmi také svou cedulku!
 Všeživ: Sáhni si!
 Poutník: Prosím vás, nenutte mě poručit se slepému štěstí ber co ber. Rád bych si vybral.
 Všeživ: Přednes svou žádost.
 Poutník: Osude, který losy života spravuješ, přišel jsem s úmyslem, abych sám všechno prohlédl, a teprv, co by se mi líbilo, si vybral.
 Osud: Synu, vidíš, že toho jiní nečiní! Co se jim podá nebo naskytne, toho se drží. Ale poněvadž jsi tak žádostiv, dobře, udělám výjimku.
 Poutník: (čte) Speculare.
 ZVUK

Všezvěd: To znamená: dívej se, zpytuj.
Mámení: Také: přemýšlej.
Všezvěd: Poněvadž si chceš všechno prohlédnouti, musíš projít různými stavy. To jsou tvé úkoly.
Poutník: Kolik jich je? Tři?
Všezvěd: Tři, pět, deset, kolik chceš, přijdeš-li jim na chuť.
Poutník: A kudy vede cesta?
Všezvěd: Přes Ryňk Světa.
HUDBA
Mámení: Pohleď! Ryňk světa
(ve ZVUKU se otvírá prostor Ryňku světa
Chór: (Zpívá PÍSEŇ O VELIKÉM BÁBELU)
Jak to kolo
svět se točí zas a znova,
jenom věřící prý bude spasen.
Slova, slova, slova, slova!
Věčně narážejí na sen!
Víra bývá skloňována,
Ve Velikém Bábelu,
kde se hlásá neodpírat zlu.
Nepadá tam na nás žádná manna,
temnotou se prodíráme ke světlu.
(píseň končí a do hudby se začínají stále silněji ozývat zvířecí zvuky)
Poutník: Já zde potvory jakési vidím. Těm lidem se ve zvířecí tváře proměnili.
Mámení: Potvory pravíš? Hleď jen skrze okuláry dobře, spatříš, že to lidé jsou... (Nasadí si brýle, zazní
Poutník: Skutečně skrze brýle se zvířata opět mění v lidi.
HUDBA doznívá

Prologus: Třetí obraz - Uč se, hochu, moudrým býti

Poutník: Co je to býti moudrým?
Mámení: Všem, co je potřebné, dobře rozuměti, všecko dobře konati, dobře vyjadřovati.
Poutník: Kdo mě tomu naučí?
Všezvěd: Škola.
písnička, která je zde až na následující stránce
V ní jsou lidé na exámen bráni. Musí se zjistit, jaký měsíc, jaký zadek, jakou hlavu, jaký mozek a jakou kůži kdo přináší.
Poutník: Kdo obstojí?
Mámení: Kdo má hlavu ocelovou, mozek v ní ze rtuti, zadek olověný, kůži železnou a měsíc zlatý.
Poutník: Co je tak cenné na tom paterém kovu?
Všezvěd: Ó mnoho. Kdo nemá ocelovou hlavu, tomu se rozpuke. Kdo v ní nemá tekutý mozek, nebude z něho mít zrcadlo. Kdo nemá plechovou kůži, nepřetrpí přeformování. Kdo nemá olověné sedadlo, nevysedí nic, vše roztrousí. A bez zlatého měsíce kde by byl? Copak si myslíš, že velikých věcí se dosahuje zdarma?
Poutník: Chápu i nechápu. Veďte mě tam! Proč meškáte?
Všezvěd: Musíme napřed projít branou, jež sluje Disciplína.
Mámení: A ta je dlouhá, úzká a tmavá, plná ozbrojených strážných.
Poutník: Projděme.
Učitel: Pojď sem, hochu, už se moudrým býti.
Poutník: (výkřik)

Učitel a žáci: HUDBA A PÍSEŇ, do níž se ozývají zvuky výprasků
(zpívají) nezpívají
Škola je verkštat, ve kterém mladé myslí
ku Ctnostem způsobeny bývají,
rozdělují se na třídy neboli klasy,
učitel čili praeceptor sedí na stolici, jíž se katedra říká
žáci v lavicích,
on se učí, oni se učí,
něco se jim předpisuje křídou na tabuli,
někteří sedí a píší,
on napravuje bludy,
někteří stojí a odříkávají,
co nazpaměť se naučili,
někteří klevetají a pokazují se
svévolnými a nedbanlivými:
ti trestáni bývají
metlou a prutem.
(HUDBA dozní a oni vycházejí - ZVUKvelkých školních
vrat)

Všezvěd a Mámení: Prošli jsme.
Poutník: (zcela zničen) Nad tím mě leda zhnusení jímá.
Mámení: Ale jsme nyní na čtverém rozcestí.
Všezvěd: Co tedy chceš?
Poutník: Nevím.
Mámení: Příjemné libé okounění?
Poutník: Nechci.
Všezvěd: Moc, z níž jde strach a hrůza?
Poutník: Nechci.
Mámení: Dobře kšeftovat na trhu?
Poutník: Nechci.
Všezvěd: Mít za lubem?
Poutník: Nevím.
Mámení: Mluvit?
Poutník: Nechci.
Mámení: Mlčet?
Poutník: Nechci.
Všezvěd: Utrhat, odzvánět, zazdívat?
Poutník: Nechci, nechci, nechci.
Všezvěd: Štěstí?
Poutník: To chci.
Mámení: Štěstí manželské? (dlouhá pauza)
Poutník: Až poznám svět, až projdu labyrintem.
Všezvěd: Pravou míru?
Poutník: To chci, po té toužím.
Mámení: Hle, to jsou lidé pravé víry!

(HUDBA, do níž se ozývá hluk boje)
Strašlivé divé skřeky, krev, veliká krutá podívaná.)
Poutník: Co to dělají?
Všezvěd: Disputují o své víře, o svém náboženství, o tom, že
korán jest ta pravá a jediná kniha knih.
Poutník: Ne, tuto víru nechci. Z těch diskusí je v ní moc
krve. (HUDBA a ryk ustanou)
Mámení: Jinou?
Poutník: Ano!

PÍSEŇ
Chór: Bůh - to je naše spása, naše věrná skrýš,
kdykoli trpíš, hned jsi Bohu blíž.
Bůh vždycky na pomoc jde svému lidu,
k Bohu se naše naděje vždy musí upírat,
Bůh přemůže veškerou naši bídu

a církve je náš pevný hrad.

Poutník: Ano, tu víru chci.

Všezvěd: Staniž se. Obleč tedy kněžské roucho kněžské roucho.

Převor: Bratře.

Poutník: Poslouchám, bratře převore.

HUDBA

Prologus: Stranou přejde Kristina. Poutník je jí viditelně upoután.

Poutník: Všezvěde.

Všezvěd: Co zase chceš?

Poutník: Tam tu chci!

Mámení: Kristinu. Co však stojí na tvé cedulce? Speculare, ne? Nikoli Amare! Tedy přemýšlovat!

Poutník: Ano, buďsi, přemýšlovat, ale s touto!

Všezvěd: S Kristinou. Má se státi.

Kristina: Rozložený akord, stejný jako při objevení Všezvěda.

Kristina: Důstojnosti, zhřešila jsem.

Poutník: Jak, dcero?

Kristina: V myšlenkách.

Všezvěd: Dej rozhřešení.

Poutník: Dávám ti rozhřešení. (pauza)

Kristina: Ale...

Poutník: Co?

Mámení: (napovídá) Dcero!

Poutník: Co, dcero?

Kristina: Ale pokání přece!

Poutník: Žádné. Žádné. Nebo - přece jen - jedno jediné: den co den se mi musíš zpovídat.

Kristina: Den co den?

Poutník: Den co den, dcero. Abychom podchytili hřích v samotném jeho zárodku.

Kristina: Ano, důstojnosti.

Převor: Rozložený akord

Převor: Bratře...

Poutník: Poslouchám. Bratře převore.

Převor: Hodlám tě pověřit úkolem, velkým a svatým úkolem.

Poutník: Poslouchám.

Převor: Vydáš se do země nevěřících a získáš je pro pravou víru.

Poutník: Ano. Jenom co zvládnu jejich jazyk, aby má kázání...

Převor: (laskavě) Nebude třeba jazyka. Přineste pancíř a zbroj.

Poutník: Jak? Mečem obracet na víru? Nikoli slovem?

Převor: Pravils "Poslouchám". A místo toho se ptáš!

Poutník: Budeme vpleteni do světských pří! Na to jsou královská vojska.

Převor: Jsme zapleteni do světských věcí odjakživa, bratře, nemyl se. Vládeme jimi. Náš duch jimi vládne! Nuže?

Poutník: Je to tak náhlé. Dej mi čas na rozmyšlenou. Přišel jsem do těchto zdí, abych rozjímal...

Převor: Rozjímej tedy i o našem úkolu. Hledej víru i v něm. A právě v něm! Dávám ti čas na rozmyšlenou. Člověk je živočich hledající víru.

Poutník: (šeptem) Co mám teď dělat, poraďte!

Mámení: Jednej, jak ti velí srdce, a bude ti dobře.

Poutník: Srdce mi velí uprchnout s Kristinou!

Všezvěd: Jsi zapleten do mnohých nástrah, a pout, nebylo by to snadné. Chytili by tě.

Převor: Nuže, bratře?

Poutník: Nemohu, nemohu! Zavřete mě do ledové cely a bičujte mě!

Převor: Jsou účinnější biče nežli kožené dŮtky: neuvidíš tu, kterou chceš!

Poutník: Jakže, vy víte?

Převor: (ZVUK šeptaných pomluv) Víme vše. A drobné lidské prohřešky promíjíme. (prudký skok z laskavého tónu do řvaní) Ale žádáme veliké skutky!

Prologus: A než se poutník nadá, má na sobě pancíř, na hlavě helmici a v ruce meč. A octne se v zemi nevěřících.

Poutník: (zvolá) Ve jménu naší víry.

Skřet: HUDBA a zvuky boje.
(zpívá)
Oltář a postel -
ó jaké to velkolepé
téma na kázání!
Lože a kostel -
to přesvědčí i slepé
hlavičky po velikém porubání!
Kristus a láska -
ó jak je to dvojvýznamné
z toho se nikdo nevykrotí!
Ba ne, pane;
Kristus tě nepolaská,
ďábel si jen ruce zamne
a ty zas budeš na své věčné pouti!

Poutník: Skřete, hlavu ti utnu!

Skřet: (prchaje) Utni si svou kutnu!
ZVUK

Poutník: Poznali jste už pravou víru, jež vám nese lásku a požehnání. Padněte na kolena, sepněte ruce a modlete se... (otočí se k Všeživému a k Mámení)
Proč ti nevěřící nepadají na kolena?

Všeživý: Nerozumějí tvému jazyku!

Poutník: Proč nespínají ruce?

Všeživý: Nejen proto, že nerozumějí tvému jazyku, ale i proto, že na rukou mají pouta.

Poutník: Vskutku, všichni jsou spoutáni. Každý jinak... Tak ať (tic

Mámení: Je to marné, zanech toho!

Poutník: Nemohu. Musím dokončit své poslání, abych se mohl vrátit a směl předstoupit před Převora.

Mámení: Zpovídat Kristinu...

Poutník: Odhodím meč, odhodím kutnu a uteču s ní!

Všeživý: Bude chtít? Otoč se!

Všeživý: Co vidíš?

Poutník: Vidím opět komnaty víry. Vidím v nich sebe. Ale jsem jako někdo cizí, vidím Kristinu.

Všeživý: A sotva tě uzřela...

Poutník: A sotva mě uzřela, praví:

Kristina: Hledáš-li reje a freje a bohatství mnoho, nenajdeš zde nic z toho.

Poutník: Hledám lásku, která mi pomůže z labyrintu, v němž se motám!

Kristina: Upjala jsem svou lásku k Bohu.
HUDBA

Všeživý: Nevracej se. Mnohé se doma zatím změnilo.

Poutník: Tím lépe. Aspoň to poznám. Jdu.
HUDBA

Prologus Čtvrtý obraz: Výkon práva

Mámení: Kde jsi nyní, Poutníku?

Poutník: Tam, odkud jsem přišel. Jenomže - všechno se tu zatím změnilo, všechno je jiné. Převor, jenž mne vyslal, abych obracel lidi na víru, tu dávno není. A já se octl v rukou těch, kdož soudí.

Všezvěd: Poznáš tedy stav práva!

Mámení: Raduj se! Soud přichází.
zvuk

Soudce: Dny se nám krátí a nezbyvá příliš času, chceme tě vyslechnout, najít ti novou cestu.

Poutník: Tomu, kdo sám si nenajde cestu, nikdo ji nevyhledá.

Soudce: Pravdu máš, jenomže spravedlnosti neujdeš. Chopte se ho!

Poutník: Jsem tu bezprávně.
(ZVUKY nůžek, stříhání, trhání plátna. Vzdechy odsouzených)

1.holič: Všichni jsou tu bezprávně. Prý. Nezastupujeme právo. Vykonáváme je. Holíme krky, stříháme vlasy. Pomáháme vám.

Poutník: (křičí) Na onen svět!

1.kněz: K věčnému spasení.

1.holič: Byly bitvy. Zaspal jsi je.

Poutník: Nic nevím o vašich bitvách. Můj prohřešek je jen pomyslný. Ze světa idejí. (tiše) Vzával jsem Kristinu.

1.holič: Je nová doba. Staré způsoby vzývání neplatí.

2.holič: Jsou škodlivé.

1.holič: Hlavu sklonit. Níž!

1.kněz: Čiň pokání!

Poutník: Neznám slova nových modliteb. Kristinu jsem vzýval, jen Kristinu budu vzývat!
(HUDBA Kristiny)

Poutník: Kristino.

Kristina: Nemohu milovat člověka, jenž není téže víry.

Poutník: Vím. Nic mi už není po tvých pravdách, ale setrvám na nich. Setrvávám. Silnější je můj cit. Cit k tobě. Nad všechny pravdy.

Kristina: V záři těch pravd
se rozplynou tvé klamné představy.
Tvé pochyby jsou jen tenké kry na vodě.
Myslíš, že víš,
a ono to ví v tobě.

Poutník: Zakazují si myslet, jsi-li vedle mne.

Kristina: Tím už věříš.

Poutník: Jen tobě. Ale motáme se pořád kolem dokola. Středem jsi ty.

Kristina: Já? Já jsem jen nepatrná...

Poutník: Budiž, měj pravdu, měj si ji. Mám-li tebe...

Kristina: Máš pravdu.

Poutník: Budiž, držel jsem se tvé víry. Ale bude-li mě to stát hlavu?
HUDBA končí

Kristina: Buď zmužilý.

Poutník: Nevím, měl-li bych sílu. Kristino, pomůžeš?

Kristina: Bůh ti pomůže.
ZVUK

Poutník: (volá) Bůh, v něhož nevěřím? A kdybych byl zalhal? A rychle se obrátil na novou víru?

Všudybud: Zalhal...? Lež není to pravé slovo.

Poutník: Najdi jiné, kněže!

Všudybud: Pokora.

Poutník: Dlouho jsem chtěl být pokorný, ale v tom to není,

v tom ne. Přesedlal jsem na poctivost. A za to budu popraven.

Všudybud: Lpěl jsi na staré víře, kterou život překonal.
Poutník: Lpěl jsem na staré víře z posedlosti. Z milostné posedlosti. Protože na ní lpěla Kristina.
Mámení: A ta je za horama.
Všudybud: Tak tedy ani pokora, ani poctivost, ale podvod.
Poutník: Ne. Láska. A nebyl jsem v ní zbabělý, zbabělý jsem nebyl!
(ZVUK - ostré písknutí)
Soudce: Nastal čas poslední večeře!
1.vězeň: Nepotřebujeme už.
2.vězeň: Mé břicho - tento přítel červů dost dlouho rozkošně byl krmen. Už má dost. Nechce.
1.holič: Kdo nechce, nedostane. Aspoň zbude na nás.
(ZVUK - rána, kterou ho srazí k zemi)
3.vězeň: (zavyje) Ó! Psi bídní!
2.holič: (s úsměskem) V nebi jsou pro vás zástupy kuchařů a kuchařek.
(Chór: (ZVUK - podkres žranice. Mlaskání, krkání, pití, srkání)
(zpívá ŽALOPĚV)
Ó pane, pro tě samého
mordují nás dne každého...
Každého dne a každou noc,
nikdo nám nejde na pomoc.
Kéž je nám dáno spočinout
s anděli bez katů a pout.
Ó pane, pro tě samého
mordují nás dne každého...)

Poutník: Jděte ven, chceme být chvílku sami; alespoň v této poslední hodině.
2.holič: Půjdeme až se nám zachce.
Poutník: (velmi tiše a naléhavě) Půjdete hned, prosím.
2.holič: Dobrá, budiž, je to vaše poslední přání. Nechme je ať se rozloučí se životem.
(ZVUK sklizení nádobí a odchodu)
1.vězeň: Co chceš? Proč je dráždíš? Ztrpčí nám poslední minuty!
Poutník: Až přijdou v plné zbroji, budeme rozstoupeni tak, aby polovička nás jim byla v zádech. Jakmile vzkřiknu "Ó pane, pro tě samého mordují nás dne každého...", vrhnete se na ně zezadu a hlavně jim vyrvete zbraně. My půjdeme zepředu a sevřeme je tak...
1.vězeň: Marné fantazie, nedají nám čas.
2.vězeň: Aniž příležitost.
Poutník: Nebudeme čekat, překvapíme je.
3.vězeň: Pobijí nás!
Poutník: I to je možné. Lepší zemřít v boji než na popravišti. Lid nám pomůže.
4.vězeň: Lid nám nasere.
5.vězeň: Lid... Kdo to je?
Poutník: Naděje.
(náhly ZVUK vstupující vojenské jednotky)
Soudce: Klid! Signál zazněl. Exekuce začíná!
Poutník: Pozdě, pozdě. Mohli jsme se jich zmocnit, bylo jich méně než nás. Nebyli by stačili použít zbraně...
Soudce: (čte, ozývají se bubny a ZVUKY stínání) Budecius, Milota, Třanovský, Kocián, Zykmundovič, Puhonský, Tomeš.
7.vězeň: Ne! Já ne! (úpí, křičí) Já ne! Jsem nevinný, žádnou

vinou nejsem obtížen! Ne, ne!
(jiný)
1.strážce: Tak dost tyátru, Tomeš.
Soudce: Strach bohužel není divadlo. (důstojně) Ať každý má své.
1.vězeň: Sny, sny, sny, nic než sny!
Soudce: (čte) Vrbenský, bratři Michnové, Jan z Dubí. A teď ten!
Poutník: (křičí) Poslední! Sám! Sám!
(ticho, pak dlouze bubny)
Soudce: Ty!
ZVUK

Prologus: Obraz patý - poutník stav vrchnosti spatřuje

Chór: (zpívá)

Ó - jsme plni naděje a smělých
snů a plánů, záměrů a sil.
Svět se nedozírně rozšířil.
O sobotách, o nedělích
kutáme a plavíme se.
Moře poklady nám nese.
Hory rovněž tak - a ještě dřív!
Život je dnes divů div!
Přechází nám sluch i zrak:
samý zázrak nad zázrak.
Ó - jsme plni naděje a smělých
snů a plánů, záměrů a sil.
Svět se nedozírně rozšířil.
O sobotách, o nedělích
z měst se valíme, vše plesá,
zpěv se rozléhá až na nebesa,
na lodičkách, na jachtách
samý smích a samé slastné ach.
My jsme torerové, svět je býk,
proto přijměte náš vřelý dík.

Všezvěd: Zachránili jsme tě.

Mámení: Žiješ!

Všezvěd: Nuže?

Mámení: Svět moci, cos chtěl víc? Nápsenku!

Všezvěd: Vše se ti otvírá, svět se ti otvírá. Motýlka.

Poutník: Vyčkám.

Všezvěd: Zmeškáš. Frak!

Mámení: Promarníš příležitost. Největší. Neopakovatelnou. Jeden rukáv.

Všezvěd: Nikdy už bys nemohl mít p o d s e b o u tolik lidí! Druhý rukáv!

Řečník: Nýbrž...

Mámení: Cylinder, hotovo! Zde najdeš to, co tak dlouho a tak klopotně

hledáš: Jas, štěstí, pohodu. Budeš dávat lidem dobro.

Řečník: Jsem hrdý, že vám tu mohu představit svého nástupce.
(ironicky) Nepochybuji, že vám ihned přednese návrhy, které
spasí naši nepříznivou situaci a získají si vaší vřelé
podpory... Prosím!

Řečník: závěrečná část řeči, souběžně s předchozím dialogem)
Je mi velikou ctí, že k vám mohu promluvit v tomto
staroslavném městě. Již dlouhá staletí... (syčivě stranou)
Jděte pryč s těmi reflektory, rušíte mne! (normálně)
...jsou oči světa upřeny právě sem. Toto je naše brána
světa. Zde, právě zde... (pohněvaně stranou) Tak co jsem
řekl? Zmizet! (normálně) Vaše zásluhy jsou dnes již

historické. Milióny se obdivují vašemu úsilí. A já sám nemohu nepřiznat, že jsem hluboce dojat... (vztekle stranou) Kolikrát to budu říkat, necvakejte mi tady, neblíkejte, k čertu! (normálně) Je na čase, abychom ve vší upřímnosti, zcela veřejně uznali, že vašim, právě vašim přičiněním,, (stranou) Sakra, vy lotři! Že vás kopnu! (normálně) Celý svět obdivuje... Jak příkladné... Budou závidět... Kladná opatření... Nesmírné přednosti... Vzájemný respekt... To neznamená... To znamená... (stranou) Himlhergot, nechám vás vyvést, hodím po vás křeslem. Zmizni, trpaslíku! (normálně, ale stále deformovaněji) A na závěr... Jsem hrdý... Jsem hrdý... Jsem hrdý, že...

Všezvěd: (šeptem) Je řada na tobě.

Mámení: (šeptem) Mluv! Naskytla se mi příležitost...

Poutník: Naskytla se mi příležitost osloviti vás, velcí mužové, světla vlasti. Uznal jsem za potřebné povzbuditi vás, abyste čileji bděli nad rozmnožením cti a prospěchu vlasti...

Osazenstvo stolu: (se směje, chechtá, plácá do stehen, výkřiky) Et in saecula saeculorum... Jak jemné a vznosné to způsoby!... Mordechaj, srdce ráj...

Poutník: (je zmaten, obrací se ke svým dvěma průvodcům šeptem) Co s nimi? Nic nesvedu s těmi cyniky! Ani mě nevyslechnou!

Všezvěd: (napovídá) Vyrukuj se svým návrhem! Tady ho máš.

Mámení: (napovídá) Hned, bez všech orací, všechno jsme ti připravili!

Poutník: Chápu, velcí mužové, že to, co není hmatatelné, přijmete jen s nedůvěrou. Vymyká se to vaší představivosti. Prostě: nepropočítané berete jako zdání, nezvážené jako nezvažitelné, možná nejsoucí.

Hlavní: Pane, jste prvně mezi námi, vřele sic doporučen, přesto neznámý, čekáme od vás návrhy, jež změni stav věcí v hospodářském prostoru, tudíž i politickém. Řečičky jsou jenom pro lid. Tím nás nekrmte. Potřebujeme plán, jak napravit to, co být nemělo, leč přesto bylo...

První: Žádné otázky: a jak - a když - a jestli. Nýbrž...

Druhý: Nemáme zkrátka peníze.

Třetí: Prachy...

Čtvrtý: Kterak navalit!

Poutník: (zvolna, protože chvílemi čeká na náповědu Všezvěda a Mámení) Nuže, jdu k věci. Chci vám předložit...

(HUDBA KRISTÝNY)

Poutník: (vydechne) Kristino, ty a tady...

Chci vám předložit...plán...

jenž nám umožní - a hodně rychle

- na jedné straně získat zdroje příjmů, na straně druhé přízeň národa! Tak tedy: lid chce, jak je známo, půdu. Má ji mít!

První: Jakže? Kde ji chcete vzít?

Poutník: Odprodávat pozemky, které dosud kryje moře. Ačkoli pod vodou je plno půdy - a kypré, úrodné...

Hlavní: A vysvětlení?

Poutník: Prostinké: moře bude odvodněno. Získáme nové širé oblasti. Zde je plán.

Třetí: Dá se to provést?

Hlavní: Odpovím vám sám.
 Ten návrh chápu, plány, podrobnosti,
 způsoby jak a takovéhle věci
 jsou podružné. Ty zkrátka dodá věda.
 Na to ji máme. Fakta, čísla, vše!
 Výborné! To je akce na léta
 a veleslibná.

Poutník: Mám i doplnění.
 Dokonce mnohem reálnější, bližší:
 prodávat kousek po kousíčku hory.

První: Nic nežli skály...

Poutník: Uvnitř země ovšem...

Hlavní: Vše chápu. Důmyslné. Dodá věda.
 Vždyť v zemi byly jsou i budou - co? (dramatická
 pauza) Poklady přece, myslit, páni, myslit!

Druhý: Vidíte, pánové?
 Kdo ale do čela té mocné akce?
 Já stěží...

Hlavní: (Poutníkovi) Vaše je ta myšlenka.
 I svěříme ji samozřejmě vám!

Poutník: Bude to ovšem obrovitá práce!

Hlavní: Což lépe vím než vy! Ba připouštím,
 že na generace. A právě proto
 se musí se vší důkladností...

Třetí: Smysl
 se musí lidem stručně vyložit.

Čtvrtý: A jasně.

Hlavní: Máme myslitele! Lidi,
 co vládnou perem. Všechno podezdí!
 O ideovno nemám obavy.
 Jen jestli se to rychle rozjede.
 Aby už zkrátka tekly peníze...

Poutník: Já doufám...

Hlavní: Nedoufejte pouze. Věřte!
 Ostatně: jako zvláštní pověřenec
 musíte věřit. Vaše zodpovědnost!
 Do díla! Končím zasedání. Plodné,
 ba možná historické. Nazdar!

Všichni: Zdar.

Poutník: Co je to? Když sundám brýle mámení, je z toho naprostý
 nesmysl. *Hudba - AKCENT*

Všezvěd: Tak, teď jsi na vrcholu moci.

Mámení: Před tebou moře...

Všezvěd: ...úkolů.

Mámení: I hory...

Všezvěd: ...překážek!

Mámení: Před tebou spousta lidí, jímž můžeš vládnout jak
 jejich otec. S tím se dá vyjít nadosmrti. Jen
 neprohospodařit! Nasaď si brýle.
 (ZVUK - tukání o otevírání dveří)

Úředník: Komitét žen. Kvůli mechu...

1.dáma: (ZVUK kroků) A myším!

Poutník: Pro mech jsem. Jen houšť.

2.dáma: Ale žerou ho myši!

Poutník: (k Úředníkovi) Takže...

Úředník: (šeptem) ...bylo by záhodno myši hubit a mechy
 intenzívněji pěstovat!

Poutník: Mé dámy! Myši hubte, mechy pěstujte! Zdravím vás.
 Nabízíme vám pomocnou ruku. Vyřídte to všem! Vám

pozdrav.

Dámy: Vám dík. Myši hubte, mechy pěstujte! Myši hubte, mechy pěstujte...

~~(ZVUK odchodu)~~ *00000000*

Poutník: No prosím.

Stařena: No prosím. (pomlka) Úplně zblbly!

Poutník: Aleale. Vy víte, že vám je dovoleno vše, ale jen ne tak silná slova, prosím. Zlatá siesto! (ZVUK klepání a otevírání dveří)

Úředník: Delegace lidu všech vrstev. Děkovná.

Poutník: Delegace? A děkovná? Ven! Vyhodit! Já se chci bavit? (ZVUKY recepce)

Kristina: (zpívá)

Ó - jsem plna naděje a smělých
snů a plánů, záměrů a sil.
Svět se nedozírně rozšířil.
O sobotách, o nedělích
chystám libé bungalovy,
kde zlé ženy hodné muže loví,
veletemná zákoutí,
kde si vybereš jak na pouti,
veleslibná zátiší,
kde tě nikdo neslyší.

Poutník: Kristino, jsi okouzující.

Kristina: (se svůdně zasměje)

Čtvrtý: (Poutníkovi) Co tak čumíte na mou paní?

Poutník: Pane, máte-li ženu tak krásnou, musíte počítat s tím, že muži, pokud nejsou slepí nebo homosexuální...

Třetí: (teplošsky) Pardon!

Poutník: Chm... budou se na ni dívat. Jak na krásný předmět.

Kristina: (se opile zasměje) Předmět!

Čtvrtý: Předmět. To bych si vyprosil! Vaše úspěchy ještě neznamenají...

Poutník: Vaše otázka vlastně nasvědčuje tomu, že nevíte, co máte. Tudíž si to ani nezasluhujete.

Čtvrtý: Podvodníku. Prodáváš mořské dno a nitro skal a myslíš si...

Hlavní: Vaše, dovolíš-li, t v o j e úvaha měla lesk. Na rozdíl od... Jsem rád, že jsem dal na doporučení a vyslechl tě tehdá. Na doporučeního koho vlastně? Čí?

Mámení: (šeptem) No přece naše.

Všezvěd: (šeptem) Tak to přiznej.

Poutník: Čí vlastně? (šeptem) Zmizte mi z cesty.

(hlasitě) Čí vlastně? Já nevím.

Hlavní: Čí vlastně nevíme. To je opravdu šprýmovné. Nevíme čí. Patrně Prozřetelnosti. Pojď, promluvíme si o důležitých věcech. Teď, za zjevné konjunktury...

~~(ZVUK odcházejících kroků dvou mužů)~~ *00000000*

Čtvrtý: Gauner.

Kristina: Podivuhodný muž. Je velký. A mocný. A je sám. Bez ženy. Vyznal mi vlastně lásku. Stačí, když za ním půjdu...!

Čtvrtý: Opovaž se.

Kristina: Opovážím.

(ZVUK odchodu ženy na podpadcích)

(Bom!)

Čtvrtý: Na zlost mu to udělám!

Třetí: (teploušsky) Udělej mu to, udělej!

Čtvrtý: Nabourám mu tu jeho kariéru! Zabiju se.

(ZVUK výstřelu a pádu těla)

(HUDBA)

Hlavní: Pánové, přerůstá nám přes hlavu.
Druhý: Co budeme dělat?
Musíme se ho zbavit
Třetí: Ale jak, jsme do toho všichni namočení.
Hlavní: Znemožníme ho. Pane tajemníku, u přípitku mu nasypete do sklenice projímadlo. Však vy víte.
(ZVUK kongresového sálu)
Hlavní: Vzestup je zjevný. Tak na zdraví.
(ZVUK přípitku)
Poutník: Dovolte mi nyní, abych -
Hlavní: Napřed lidské věci - Vždy: lidské. Prosím, abyste povstáním uctili památku muže, s nímž jsme po dlouhá léta kráčeli a bojovali bok po boku, muže, jenž ----
Poutník: Dovolte mi nyní, abych... Promiňte na okamžik. Omluvte mne.
~~(ZVUK rychlého oddechu)~~ *oohh*
Druhý: Už to zaúčinkovalo!
Třetí: Rychle.
(ZVUK splachování)
Všichni: (bouřlivý smích, který přeruší...
~~ZVUK přicházejících kroků~~)
Hlavní: No prosím, ani to netrvalo tak dlouho.
Poutník: Rozhodl jsem se k dalším opatřením.
Hlavní: Snad n á v r h u dalších opatření, ne??
Poutník: (je vyveden z míry, pauza) Ano. (skromněji)
Rozšíříme odprodej mořských parcel. - Už zase. Nemohu za to. Co jsem to jen snědl nebo vypil? Hrozně líto. Nemohu. Musím.
(ZVUK kroků - přerušen)
Všezvěd: Pardon! Ty plány si vezte, budete je asi potřebovat víc než my. *(fina)*
~~(ZVUK odběhnutí)~~
ZVUK splachování)
Všichni: (smích)
~~(ZVUK potácivých kroků)~~
Poutník: Promiňte mi.
Hlavní: No, snad už nebudete odbíhat.
(slavnostně) Mluvili jsme o druhé části projektu, o horách.
Poutník: A?
Hlavní: I shodli jsme se, že je to projekt špatný a nepromyšlený. Měla se rozpočítat a prodávat i nitra hor, nejen povrch. Takto byl do naší země nezodpovědně vnesen zmatek, v labyrintu chodeb se nikdo nevyzná, vznikají řevnivosti, hádky, rozepře, ba přímo podzemní boje rodin proti rodinám. Došla nám řada otřesných peticí. (zamává hrstí listin) Lid je nespokojen. Právem. Žádá si účinných opatření a odstranění viníků... Jste tímto odvolán, projekt dokončí ve zdokonalené, očištěné podobě někdo z nás. I váš soukromý život jsme brali v úvahu. Vše je obecně známo, nesmíme trpět amorálností. Máte na svědomí... Však víte.
Poutník: Cože!
Hlavní: To, co jsem řekl. Po úradě. Je to naše jednomyslné rozhodnutí.
Poutník: (mlčí, pak) Zločinci!
Hlavní: Prosím, jak libo. Řekl jste si o to. Poslužte si. Za půl minuty se všem omluvíte.
Všezvěd: (napovídá) Vyjdi s trumfem, přednes protinávrh, však

Mámení: víš!
Oslň je, máš dosud všechny šance. Stačíš na ně.
Klidně!
Poutník: Zločinci!
Hlavní: Jak myslíte. Řekl jste si o to. Pane tajemníku,
pistoli.
Úředník: (poutníkovi) Prosím.
Hlavní: Vaše poslední čestná možnost.
Chór: (zpívá Smrtí tanec)

Ukrutná smrt ke mně kráčí
s ohnivými střelami,
Nad hlavou jak mrak se mračí,
častuje mne ranami.
Požehnan svět,
zvadnu jak květ,
puknu jak sklo,
jež rozprsklo
se do všech konců světa!
Nejde s hurtem, ale krokem
kradmým proti mně táhne:
než se nadám, rychlým skokem
na hrdlo mi sáhne.
Nerad či rád,
musím se vzdát,
musím jít sám
a nevím kam,
bez hnutí naznak budu ležet.
S pláčem půjdou za márami
domácí i přátelé,
těšit mě budou modlitbami,
klinkáním v kostele.
Po hodině
všechno mine,
vyschne pláče pramen,
kněz řekne své amen
a všichni budou pít a hodovat...

(ZVUK jhého prostředí)

Mámení: Jen žádná velká gesta.
Všezvěd: Dej nám tu pistoli. Už jsme z toho venku.
Poutník: A zas tady stojíme, ničeho se nedopátravše, ledaže
bychom považovali poznaný rub věcí za objev...
Mámení: (ho něžně přeruší) A kam tedy nyní, Poutníku?
Poutník: (po kratičké pauze, s náhlým odhodláním) Mezi soldáty.
Mámení: Ó! Proč právě tam?
Poutník: Chci konečně vydobýt slávy.
Všezvěd: Tak jdeme. Verbíři!

Prologus: Obraz šestý - poutník stav soldátů prohládá.

(ZVUK verbířského bubnu) (Dubín!)

Verbíř: Kdo má kuráž sloužit a žít lépe,
najde u nás všechno: velkolepé
povyražení dáváme duši,
srdci, tělu. Všechno, jak se sluší,
ženy, pití, (semtam malé drancování).
Soldáti jsou zkrátka velcí páni,
soldáti jsou stoprocentní muži,

vyváznou vždycky se zdravou kůží...

- Markytánka: To víš, to zrovna. Držka mu jede jak namazaná.
(ZVUK nalévání vína)
- Poutník: Netřeba mne verbovat, jdu sám.
Cit mne žene k vám.
- Mámení: (bokem k posluchači) Spíš slavomam!
Poutník: Jsem vám k službám. Kladu všecek um k nohám vlasti,
to jest soldátům.
- Všezvěd: (bokem k posluchači) Velký slova, velký dunění.
(ZVUK slavnostního bubnu a trumpety.
~~ZVUK příchodu generálního štábu, cvakání podpatků,
řinčení šavlí~~)
- Maršál: Pánové, situace není nijak růžová, nic vám
nenamlouvám. Ostatně pohleďte na mapu...
(ZVUK rozkládaného papíru)
- Maršál: Tady, tady, tady jsou naše oddíly - a tady všude je nepřítel.
Zbývá tedy...
- Starý generál: Ústup.
- Maršál: (káravě) To slovo neznám. Zbývá manévr. Na jeho
šikovnosti záleží vše.
- Starý generál: Manévr, šikovnost, vše.
- Maršál: Netřeba opakovat, to dosud není rozkaz.
Vaše oddíly, vaše oddíly
- Všezvěd: Dopručujeme vyzkoušet nového generála.
Maršál: Správně, to je čestný úkol. Generále...
Poutník: Ano, maršále...
Maršál: Vaše oddíly se - jaksi, jak bych to řekl - roztáhnou
a budou předstírat celou naši armádu...
- Dlouhý generál: Není to poněkud...
Maršál: Neukvapujte se. Jádro armády se stáhne tady do lesů
a do skal, připraví se a vyčká mého povelu. Až se
nepřítel bude domnívat, v prvním opojení, že už je po
boji, že prostě nejsme...
(stěží přemáhá zděšení) To znamená, že my už...
- Poutník: To neznamena nic, nejsme jasnovidci. V určitou chvíli
prostě napadneme nepřítele, který o nás nebude mít
ani potuchy, a rozprašíme jej. Terén je výhodný.
Poutník: Dovoluji si upozornit, maršále, že moje oddíly tím
jsou ztraceny.
- Mámení: Nasaď si brýle mámení, podívej se lépe a nebude se ti to zdát
tak strašné.
- Maršál: Jen žádná velká slova. Ostatně - ve válce odjakživa
jedni zajišťují bezpečnost druhých. Děkuji, pánové.
(ZVUKY cvakání podpatků vojenských bot a do toho... *Buzen*)
- Dlouhý generál: Kondoluji, pane kolego.
- Poutník: (furiantsky) A co když vyhraju?
- Jiný generál: Nemůžeš vyhrát, jsi prostě obětován.
- Starý generál: Ale budete slavný. Slavný a nesmrtelný. Nesmrtelný.
- Dlouhý generál: Posmrtně.
- Další generál: Zlom vaz.
(ZVUK odchodu vojenských bot)
(ZVUK bitevních *maršál* bubnu a příchodu velkých vojenských
oddílů)
- Poutník: (ECHOVÁNO, aby projev zněl jako na velké vojenské pláni)
Vojáci (pomlka), když vlast nás zavolá...
(neví jak dál) Vojáci (pomlka, pak vyhrkne), nic nás
nikdy nezdolá (neví jak dál) -
- Mámení: (stranou k posluchačům) I sakra, to zní nějak přesvědčivě!
Poutník: Vojáci, vás ptát se nemusím,
co je vlast. Z vás každý řekne: Vím.
Vlast, vlast - to je víc než matka.

Za vlast jdeme do boje zkrátka.
(HUDBA Kristiny se ozývá pod celým následujícím
rozhovorem,
který zní velmi intimně)

Poutník: (překvapeně) Kristino.
Kristina: Zachraň se mi.
Poutník: Není naděje.
Kristina: Pro mne. Pro dítě.
Poutník: Není naděje. Sbohem, má - věčná.
Kristina: Uteč.
Poutník: Pokoušíš.
Kristina: Pokouším se. Dělej mrtvého! Hned jak to začne, padni
k zemi. Přežene se to přes tebe. Jednou jsem měla
takový sen. Udělala jsem to - a vyvázla jsem. Po
bitvě pak...
Poutník: K nedůstojné komedii mě ponoukáš. Sen! Sen!
Kristina: K vábivé, k lákavé. K jedině možné.
Poutník: Nemohu, Kristino, sbohem!
Kristina: Můžeš. Musíš. Na shledanou!
Chór: (zpívá)

Když vytáhl náš regiment,
svítilo zlato, svítil kment,
nad hlavou slunko stálo.
Faladeridum. (ZVUKY bitvy)

Když ozvalo se dunění
a třesk a hřmot a funění,
kraj potáhl se dýmem.
Faladeridum. (ZVUKY bitvy)

Když bitva už se skončila
a zvítězila přesila,
slunko už vidět není.
Faladeridum. (~~ZVUKY bitvy~~)

MARK ZMOR
(ZVUK ztichlé pláně, do něhož se ozývá jen
prohánění větru, ~~sténání~~ a krákání havranů)
(ZVUK - běh a zastavení udýchaného poutníka)

Poutník: (udýchaně) Nic mi není.
Všudybud: Ty jediný jsi přežil.
Mámení: Díky brýlím mámení.
Oba" Sláva, sláva!
Poutník: Já jediný? (pochopí) Utekl jsem. Předstíral jsem, že
jsem padl.
Mámení: Sláva!
Poutník: (křičí) Utekl jsem, předstíral jsem, že jsem padl.
Maršál: (otcovsky) Veliké otřesy, náhlá hnutí mysli, to bývá,
to bývá... Milý příteli.
Poutník: Všichni padli. Do jednoho. Celý můj oddíl.
Dlouhý generál: Ty jediný jsi přežil.
Maršál: Mrtvé oplakáváme. Ty, kdo přežili, slavíme.
Starý generál: Vy jediný...
Poutník: Já opravdu nevím, jak...
Maršál: (zachraňuje situaci) Je dosud mimo svět.
Starý generál: (se slavnostně rozehvělým patosem) Jste víc než
člověk. Jste symbol. Oběti, disciplíny. Jste symbol
hrdinství...
Mámení: Holky, sem. Vyber si, kterou chceš!
Holky: Slavný! Veliký! Kulky tě ušetřily pro naši náruč, pro
naši lásku!

- Maršál: Končit! Pozor!
~~(ZVUK oddílů stavějích se do pozoru - pušky dopadají na zem)~~
- Maršál: Přijmi nejvyšší císařské vyznamenání!
 (ZVUK fanfáry)
- Starý generál: (blekotá) Hochu, hochu, jste na vrcholu! Na vrcholu závratné kariéry! (REPLIKA V NARŮSTAJÍCÍM ECHU)
- Poutník: Já - - - na vrcholu? Na dně! Na dně! Na dně!
- Pologus: Obraz sedmý - o truchlivosti
- Poutník: Po tak mnohém motání labyrintem světa unaven a zemdlen nalézám jen u sebe bolest, u jiných...
- Hlas shůry: (ECHO)
 Navrať se, odkuds vyšel,
 do domu srdce svého,
 a zavři po sobě dvěře!
- Poutník: Věda kam, navrátil bych se. Ach, hoře přehoře, cožpak na tomto bídném světě nenajdu nic, co by potěšilo? Samé kvaltování a samé tesknosti...
- Všezvěd: A kdo jiný, nežli ty sám jsi vinen, že se ti všecko oškliví, co se ti má líbit? Pohlédni na jiné, jak každý ve svém stavu je veselý a dobré myslí.
- Poutník: Neboť všichni napořád blázní anebo lžou. Není možné, aby pravé potěšení vypadalo takto.
- Všezvěd: Tak blázní i ty - ulehčíš své tesknosti.
- Poutník: To neumím: však víš, kolikrát jsem to zkoušel - a vždycky mě ze všeho vyrazily prudké proměny všech věcí i bídný cíl.
- Mámení: To dělá jen tvoje fantazie! Kdyby ses nepřebíral tolik v lidských věcech a jako svině vším všudy věchtem zmítal, byl bys jako jiní myslí pokojně a užíval potěšení, radosti a štěstí.
- Poutník: Kdybych totiž jako vy ve vnějších, pozemských věcech vězel a nahodilé nemastné zasmání měl za radost, přečtení několika papírů za moudrost a kousek náhodného štěstí za vrchol sytosti. Ale kde potom zůstanou pot, slzy, stonání, motání, nedostatky, pády a jiná neštěstí, která jsem spatřil ve všech stavech a jimž v počtu a míře nebylo konce? Vším ještě mě provedli a co mi to bylo platno? Co mám? Nic. Co umím? Nic. Kde jsem? Nevím sám. Toliko to vím, že po tak mnohém motání, po tak mnohých pracech, po tak mnohém přestálém nebezpečnosti, po tak mnohém znavení a zemdlení myslí nic nakonec nenalézám než u sebe sám bolest, u jiných k sobě nenávisť.
- Mámení: A právem. Proč se neřídíš naší radou, která hned na počátku zněla: Nikoho nepodezírat, všemu věřit; nic neprubovat, vše přijímat; nic nehanit, ve všem si líbovat. To by byla cesta, po níž bys šel pokojně, dočkal se přízně u lidí a i sám sobě pěkně se líbil.
- Poutník: Od tebe jsa mámen pěkně bych bezpochyby jako jiní třeštil, semotam bloudě plesal, pod jhem chroptě křepčil, stonaje a zmíraje si výskal. Viděl jsem, spatřil a poznal, že ani sám nic nejsem, neumím, nemám, ani jiní: jen že se nám cosi zdá, lapáme stín, ale pravda vždy uniká. Ach auvech, nastojte, ach auvech, bídný to život!
- Mámení: Věru nevím, jak a čím zadost učiniti tvé tak zmotané

hlavě. Jestliže se ti ani svět ani lidé, ani práce ani zahálka, ani umění ani neumění, sumou žádná věc nelíbí, co s tebou dělat, nevím.

Všezvěd: Zaveďme ho ještě na hrad naší královny, tam snad přijde k rozumu.

(HUDBA) →

Prologus (do hudby) Obraz osmý - poutník hrad královny světa, moudrosti prohlédá.

(HUDBA - zní pod celou scénou)

Poutník: (šeptem) Kde to jsem tak znenadání?

Všudybud: (šeptem) V paláci královny světa Moudrosti.

Poutník: A která to je?

Všudybud: Ta prostřední, nejvyšší.

Poutník: A jak těm ostatním říkají?

Všudybud: Po pravici jsou Čistota, Bedlivost, Opatrnost, Rozmyslnost, Přívětivost, Mírnost. Po levici Pravda, Horlivost, Opravdovost, Udatnost, Trpělivost, Stálost. A tam je Industria; čili Snažnost a tamto Fortuna čili Štěstěna. I Náhoda jí říkají. A ty zase mají pod sebou další, které už ani vidět není: Milost, Pracovitost, Důvtipnost, Nábožnost, Spravedlnost a jiné.

Poutník: A kdože to hlídá Její Milost královnu jako dva hafani?

Všudybud: Úlisnost a Moc.

Mámení: Nejjasnější světa královno, přeskvělý Boží paprsku, Moudrosti velebná, tento mládenec, dostav jakýmsi štěstím od Osudu - regenta tvé Milosti - dovolení, aby všechny stavy a řády tohoto přeslavného království světa projítí a zhlédnouti mohl, námi, kteří jsme prozřetelností tvé vůle byli mu za průvodčí nařízení, skrze všechny stavy byl proveden. Avšak nebyli jsme s to dokázati, aby oblíben si nějaký stav, pokojně se v něm usadil a stal se jedním z věrných, poslušných a stálých obyvatelů naší vlasti: nýbrž neustále a při všem nám teskní, nic mu není po chuti a po čemsi jiném a neobyčejném pořád dychtí. Nemohouce jeho divoké žádosti učiniti zadost ani ji nechápajíce, před tvou velebnou jasnost jej nyní stavíme a prozřetelnosti tvé, co se s ním učiniti má, poroučíme.

(HUDBU přeruší...)

Chór: (mohutný zpěv)

V blesku jasném,
pod korunou,
s berlou zlatou
a s komonstvem převelikým
přichází
král Šalamoun!
Největší a neslavnější,
nejchytřejší a nejkrásnější,
nejmoudřejší, nejskvělejší
král Šalamoun!

Šalamoun: Byl jsem od nejvyššího Bohu bohů poctěn, abych nad všechny, kteří přede mnou byli a po mně budou, svobodněji svět prohlédl a abych Jeho Veličenstvo Moudrost, ředitelku světa, za manželku pojal.

Opatrnost: Jsem Opatrnost, kanclérka královny Moudrosti. Mám

vyříditi, že královna Moudrost je choť samého Boha a jinému se oddati nemůže, ale že král Šalamoun se smí těšiti její přízni a býti divákem jejího jednání, bude-li chtíti.

- Šalamoun: Jsem mírně udiven tím, co se dovídám. Nicméně se usazují, abych spatřil, jaký je rozdíl mezi moudrostí a bláznovstvím. Neboť nic se mi nelíbí, co se pod sluncem děje.
- Poutník: Toto je pravý muž a ze srdce mi mluví.
- Všezvěd: Ticho!
- Mámení: Naslouchej!
- Moudrost: (ECHO) Zahajují veřejné projednávání věcí, které se dotýka všech stavů světa!
- Opatrnost: (volá) Vyslaní od poddaných, rolníků a řemeslníků!
- Mluvčí poddaných: Zde je otevřený dopis od poddaných, rolníků a řemeslníků: Naříkáme si velmi. Ti, kdož jsou nad námi, nás honí a štvou, až krvavý pot z nás teče. Zde jsou ukázky našich mozolů, jizev a ran.
- Moudrost: (ECHO) Příkoří vaše je zřejmé. Protože však vrchnostem by dovoleno řídití vás skrze své služebníky, místodržící a úředníky, ať tito jsou obesláni.
- Mluvčí služebníků: Oni si stěžují na naši tvrdost. Deset stížností sneseme proti té jediné. Jsou líní, neposlušní, vzpurní, pyšní, bujní...
- Moudrost: (ECHO) Po vyslyšení těch i oněch budiž vyhlášeno poddaný poněvadž sobě lásky a milosti vyšších buď nechtí nebo neumějí si vážit, aby upustili od své zuřivosti a pomněli, že to v světě tak musí (stále rychleji), aby jedni panovali a druhí byli poddáni. Mimo to však se vám přeje, můžete-li sobě ochotností, povolností a skutečnou poddaností u svých vrchností a místodržících co nejvíc přízně dobýti, abyste ji užívali.
- Šalamoun: Ó běda!
- Poutník: Třikrát běda!
- Šalamoun: (velikým hlasem volá) Marnost nad marnost a nic než marnost! Marnost nad marnost a nic než marnost! Marnost nad marnost a nic než marnost! Vidím, že na místě spravedlnosti nespravedlnost panuje a na místě svatosti ohavnost. Bedlivost vaše je nedůvěra, opatrnost vaše chytrost, přívětivost vaše pochlebenství, pravda vaše je přetvářka, horlivost vaše vzteklost, udatnost vaše opovážlivost, milost vaše bujnost, pracovitost vaše otroctví, nábožnost vaše pokrytectví et cetera. Vy že na místě Boha všemohoucího svět řídití máte? Půjdu a hlásati budu všemu světu, aby se svádět a mámit nedal.
- (ZVUK bouření) *Amén*
- Moudrost: Navrhuji!
- Sochy: Schvalujeme.
- Poutník: Co to chystají?
- Mámení: Nyní uvidíš, co se děje s těmi, kteří svým mudrováním podněcují ve světě sročení a bouře.
- Rozkoš: Ó králi! Světlo lidského pokolení! Koruno světa! I stav manželský od tvé přítomnosti očekává slávy zvelebení! Hle!
- Poutník: Utečte! Utečte, mudrcové! Zrada, mají zbraně. Utečte, filozofové! Zabijí vás!
- (ZVUK vraždění)
- (ZVUK)

Poutník: Vidím, že v světě lépe nebude! Je veta po mé naději!
Běda mně.

Všezvěd: A nepřišels dosud k rozumu ani poté, cos viděl tyto příklady?

Poutník: Raději tisíckrát umřít, nežli být zde a dívat se na faleš, nepravost, lež, svod a ukrutnost. Proto je mi smrt žádostivější nežli život.

Mámení: Chystá si oprátku. Chce se oběsit.

Všezvěd: Je dobré i toto spatřit.

Poutník: Ach, kéž jsem se nikdy nenarodil, kéž jsem nikdy neprošel skrze bránu života, jestliže po všech marnostech světa nic než temnostem a hrůzám mám propadnout!

(ZVUK přivazování oprátky a stoupání na stoličku)

Poutník: Ach, Bože, Bože, Bože + Bože, jestliže jaký Bůh jsi, smiluj se na mě ubohým!
(HUDBA Kristina)

Poutník: Kristino! Kde jsi byla? Odkud se vracíš? Smíme ještě prosit o zázrak?

Kristina: Nemohl by nám přijít na pomoc alespoň nějaký odpadlý anděl?

Poutník: Nemusel by to být žádný z těch slavných, velikých, žádný z těch archandělů! Stačil by docela obyčejný.

Prologus: (do hudby) Obraz osmý - Terra incognita

Kristina: Slyšte a vizte:
Nebeští muzikanti,
světelní muzikanti
přicházejí mezi vás.
Přinášejí samý jas!

Chór: (zpívá "vyňatá slova")
Angellus
Caelum
In mundum
Ut omne tristitia avolet

Všezvěd: Honem, musíme jít, ukradli nám výstup!

Chór: Terra incognita! Terra incognita!

Poutník: Smutná je moje duše, k smrti smutná...

Chór: Tristis est anima mea usque ad mortem.
Opět se k naříkání vracíš?

Poutník: Co předešle nás potkalo, bylo ještě snesitelné, ale nyní - cítím to, vím to - naprosto nesnesitelné věci nadcházejí.

Kristina: Co tak nesnesitelného?

Poutník: Slova se mi nedostává, nevím, jak to povědět. Všechny ty bídy, válka, meč, mor, zajímání, vyhánění... - na vaši hlavu se shrnuly...

Chór: (ECHO) To vše už tu bylo.

Poutník: Čím dále, tím hůře je. Mnohokrát hůře než všechno to pálení, mordování a zajímání. Ukrutné jho nás tíží a my, kteří úpíme pod ním, rebelovati už přestáváme.

Kristina: Je tu naděje, vždy je tu naděje.

Poutník: Bláznovství a nesmysl. Copak potěší u šibenice, že jiné také věší?

Chór: (ECHO) Přílišnosti a nesmírnosti holdovat v citech člověka nedůstojno. - Neumíš-li být udatný, stůj alespoň chvíli nepohnutý vůči všemu, co se ve světě děje... Hleď na ty vichřice alespoň s poklidnou

myslí...

Poutník: V tvém mudrování není útěchy. Vím již nyní, že k trpělivosti napomínati a trpěti není jedno a totéž.

Kristina: Budeš-li v blýskání, přívalech a krupobití nepohnutě stát...

Poutník: To bych musel být špalek, ne člověk.

Chór: (ECHO) Ne špalek, člověk. Člověk rozumný, jenž umí své bí lehoučce snést.

Poutník: Kdyby mne samotného to bída byla...

Chór: (ECHO) Mnozí bolest svou za obecnou vydávají...

Poutník: Nevím, nevím, nevím.
Když jsem věřil a byl poctivý,
čekalo mne popraviště.
A když jsem nevěřil už ničemu
a byl zbabělý, došel jsem slávy.
Co odpovíte mně truchlivému?

Kristina: Mezi nadějí je vše dobré...

Chór: (ECHO) ...a bědným trmácením...
...míjí život lidský.
(zpěv)

Bene sperando
et male habendo
transit vita mortalium.

Kristina: Uondán a zemdlen
je bojem a putováním,
blouděním a poznáváním.

Chór: Kdy se však my andělé
zas dočkáme nějaké písně
od lidí?
Nějaké obyčejné,
azurové třeba.
Slyšíme-li prosbu vroucí,
jsme všemohoucí!

Kristina: Je zemdlen a uondán
mnohým uviděním,
temným světlem,
jasnou tmou.
Odpovím za něho. (~~zpívá černé hvězdy~~)
Poutník na konci svých cest
slyší a vidí,
že v nitru lidí
přibývá
černých hvězd.
Kdyby tak andělé
navěky
se vrátili na zem,
černé hvězdy
zmizely by
rázem.

Chór: Žádné "navěky"
není.
Ale v duších
mír se rozhostí
i po kratičkém našem navštívení.
(Evoluce "Via lucis".)

Chór: ~~(HUDBA - nebeská - s mírným ECEM)~~
Nebýt sám,
někoho milovat.
Dýchat
společný vzduch.

Navštívit a vrátit
S Ndu B.
fwa

poskříč

Někým být milován?
Hřát se
na lidském slunci?
Nebýt sám?
Rozdávat větru
společná slova.
Mít místo na zemi,
jediné třeba -
Mít se kam vrátit,
v důvěrný horizont
kde se obejdeš
bez pozlátka útěch?
A slovo pohoda
a slovo přátelství
a slovo družnost.
Mít Práci, kterou máš rád.
A nakonec
docela prostě
odvést kus poctivého díla?
Být laskavý
jak země ke stromu,
jak slunce k zemi,
jak ke stromu vzduch,
který dýcháme.
Laskavý vzduch.
(ZVUK - jakoby závan větru) R

Poutník:

Kristina:

Poutník:

Kristina:

Nová mámení?
Andělský sen.
Ach, ano, ty sny, ty touhy, ta vidění, ty pravdy však
znám.

Jsou věčné, poutníku! Jsou nekonečně proměnlivé. Tak
jako sám svět. (zpívá Zpěv o blaženství samoty)
Kdo je sám,
ten vychutnává
pravé blaženství!
Kdo je sám, ten ví,
jak roste tráva,
nezalyká se sice
denně slovem láska,
naslouchá však
zpěvu sedmihláska.
Do dnů samotáře nezaléhá
zmatek z lidských jatek,
barvu medu mají dnové samotáře,
neboť vzácné jako něha,
vzácné jako svátek,
jsou v nich lidské tváře.

Všezvěd:

Mámení:

Všezvěd:

Poutník:

Všezvěd:

Mámení:

Poutník:

Výstup nám ukradli, teď je naše chvíle!
Unesme ho a dopravíme tam, kde ho chceme mít.

Rychle, dokud dumají!

Ne, ne!

Ještě jeden úkol, ještě jedno poznání...

...a nalezněš lusthauz srdce!

Ne, ne, už nechci nikam! Vypadněte, nechte mne.

(ZVUK) - *VUČKA*

Prologus.

Obraz devátý - poutník opět na Ryňk světa terfil.

(ZVUK ryňku světa - mluví mnoho lidí) *#1. Prolog*

Převor:

Skřet:

Navracíš se tedy, bratře?

Hořekovat nad zlobou časů?

Jdu svou cestou.

(zpívá 2.sloku písně O Velikém Bábelu)

Chór:

Jak to kolo
svět se točí zas a znova,
jenom spravedlivý bude spasen.
Slova, slova, slova, slova!
Věčně narážejí na sen!
Právo bývá skloňováno
ve Velikém Bábelu,
kde se hlásá neodpírat zlu.
Leďacos je lidem dáno,
nejvíc touha po světle.

(ZVUK ryňku světa)

1.holič: Ale, ale, ale... Ty nejsi zkrácen o hlavu? Nezjevuješ se z jiného světa?

Poutník: Jak vidíš.

1.holič: Tak to tě musíme oholit, ostříhat, pěkně připravit, aby kat...

1.kněz: Byl to jen pokus.

Poutník: Po nejzazší mez.

1.kněz: Jak se na pokus sluší.

Poutník: Jenže kolik jich tu mez nedopatřením překročí?!

Soudce: Hodně. Hodláte s námi diskutovat o právu a jeho výkonu?

Poutník: Nikoli.

Soudce: Věříte tedy ve spravedlnost?

Poutník: Ano, v tu se zavázanýma očima. Má úcta!

Generál: Kdyby nebylo vojska...

Poutník: ...nebylo by vojáků. Pohov a sbohem. Končím, dál nehraju!

(PŘERUŠENÍ VYSÍLÁNÍ)

Hlavní: Nekončíš. Ještě jsme tu my, kteří máme v rukou moc a mocí obdařujeme. Co ty na to, Poutníku?

Chór: (zpívá 3.a 4.sloku písně O Velikém Bábelu)

Jak to kolo
svět se točí zas a znova,
jenom kdo má moc prý bude spasen.
Slova, slova, slova, slova!
Věčně narážejí na sen!
Moc je často skloňována
ve Velikém Bábelu,
kde se hlásá neodpírat zlu.
Moc je nemoc, mor a rána,
nevedoucí ke světle.

Jak to kolo
svět se točí zas a znova,
jenom bojovník prý bude spasen.

Slova, slova, slova, slova!

Věčně narážejí na sen!

Sláva často skloňována bývá

ve Velikém Bábelu,

kde se hlásá neodpírat zlu.

Bývává však tuze jurodivá

a nevede nikdy ke světle!

Poutník: Ne! Ne! Nebudu dál bloudit labyrintem světa!

(ZVUK)

(HUDBA Kristiny pod celým závěrem)

Poutník: Kristino!

Kristina: Kdes byl? Odkud se vracíš s tak rajským úsměvem na tváři? Mluv!

Poutník: Pobyl jsem opět krátce mezi kněžími i mezi soldáty, mezi vykonavateli práva i moci - a všem jsem dal v ale.

Kristina: Končíš svou pout?

Poutník: Končím nekončím. Jsem blažen.

Kristina: A koho vlastně, Poutníku, miluješ?

Poutník: Tebe.

Kristina: A dál?

Poutník: Nevím. Toho, kdo se ptá.

Kristina: A co miluješ?

Poutník: Nevím. To co nevelí.

Kristina: A štěstí?

Poutník: Nevím. Ale koho se štěstí nadržuje, je mu drahý.
A z čeho je hlad
a komu se dá věřit
a čemu se říká strom
a koho bolí
a co se zadírá...

Kristina: A co se zadírá...

Poutník: A po kom se stýská
a po čem mi nic není
a s kým se dá mlčet...

Kristina: A s kým se dá mlčet... (pomlka)
- Kam hledíš?

Poutník: Tam dopředu.

Kristina: Ráj srdce nalezen?

Poutník: Tam vpředu, věčně tam vpředu.

Kristina: Nemizí?

Poutník: Trvá,
trvá-li sen,
jenž
vždycky vzplane
když jiný,
nesplněný,
prudce zhasl.

Kristina: (odcházejíc volá do ztracena) Sny! Sny! Sny!

Poutník: Sny!
(HUDBA utichne)

Poutník: (do ticha) Jsem šťasten! Jsem živ!
(HUDBA)

Epilogus (Prologus): (z pokoje) Nebylo snad nevhodné podati tuto práci Jasnostem Vašim, které proudů a vlnobití všelikého na světě tisícerým způsobem zakusily...

Chór: Qui mundani pelagi fluctus
et luctus mille modis experti...

Epilogus: ...a přece spočívají, jak doufám, v nejtišším přístavu svědomí.

Chór: In tranquillissimo conscientiae portu
quiescunt tamen.

Epilogus: Činili jsme se tak s nejčistším úmyslem, jak Jasnosti Vaše svou vrozenou bystrostí poznaly, a kdyby si celé naše putování pozměnily po svém osudu, také by to nebylo proti naší mysli.

Chór: Quod non esset
contra mentem nostram.

Epilogus: Leč stojíme tu s nadějí, že labyrintem světa přece jsme po mnohých protivěnstvích posléze k lusthauzu srdce dorazili. Zda na práh či přes práh jeho, přenecháme k úsudku Jasnostem Vašim.

Chór: (zpívá) Illustratis vobis.
Epilogus: A v této naději zůstáváme Jasnostem Vaším oddaní
služebníci.
Chór: (zpívá) Illistratis vobis
devoti clientes.
HUDBA doznívá

KONEC
